

Sivistys- ja hyvinvointipalvelujen palveluverkkoselvitys

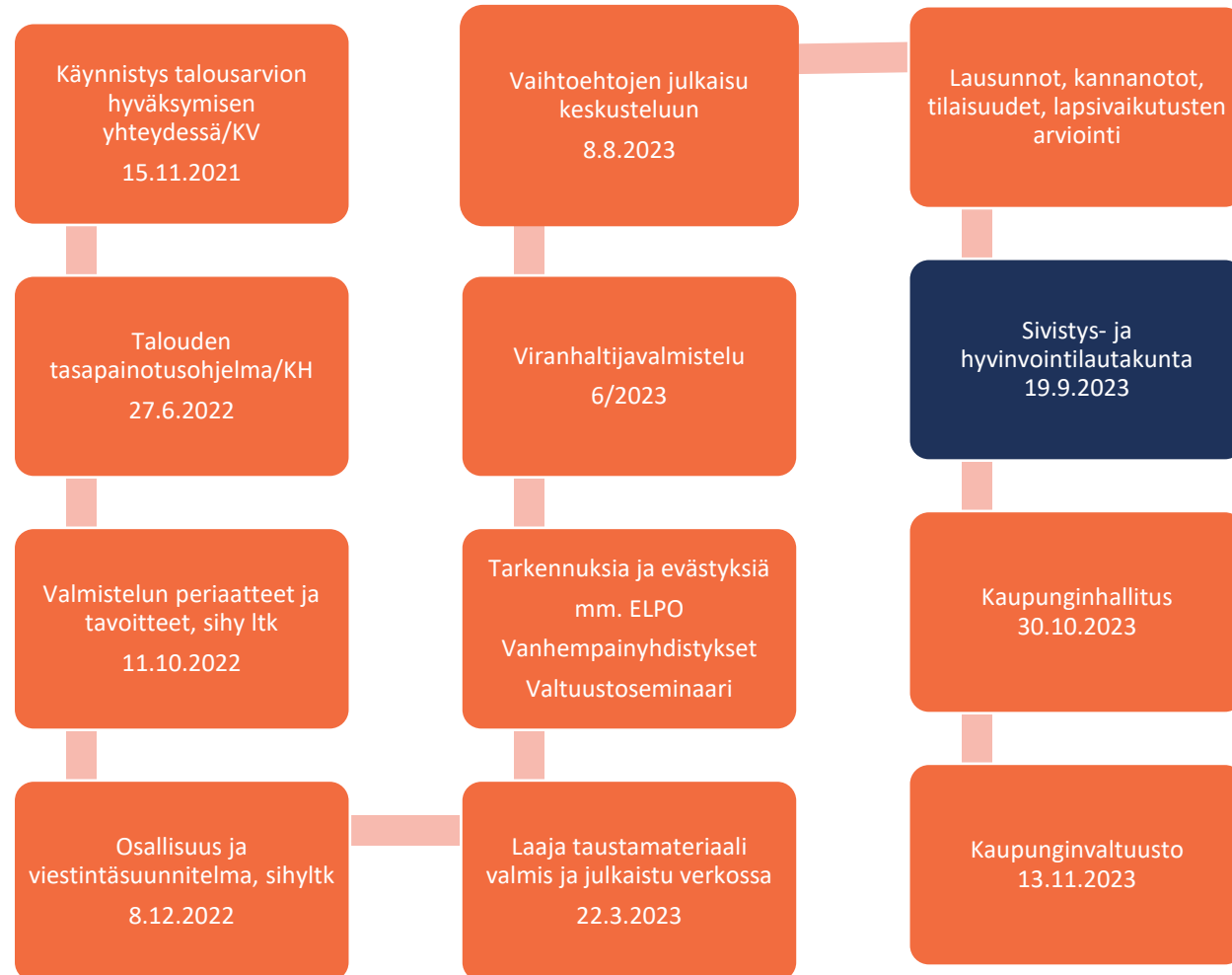
Sivistys- ja hyvinvointilautakunnalle
annettava esitys

14.9.2023

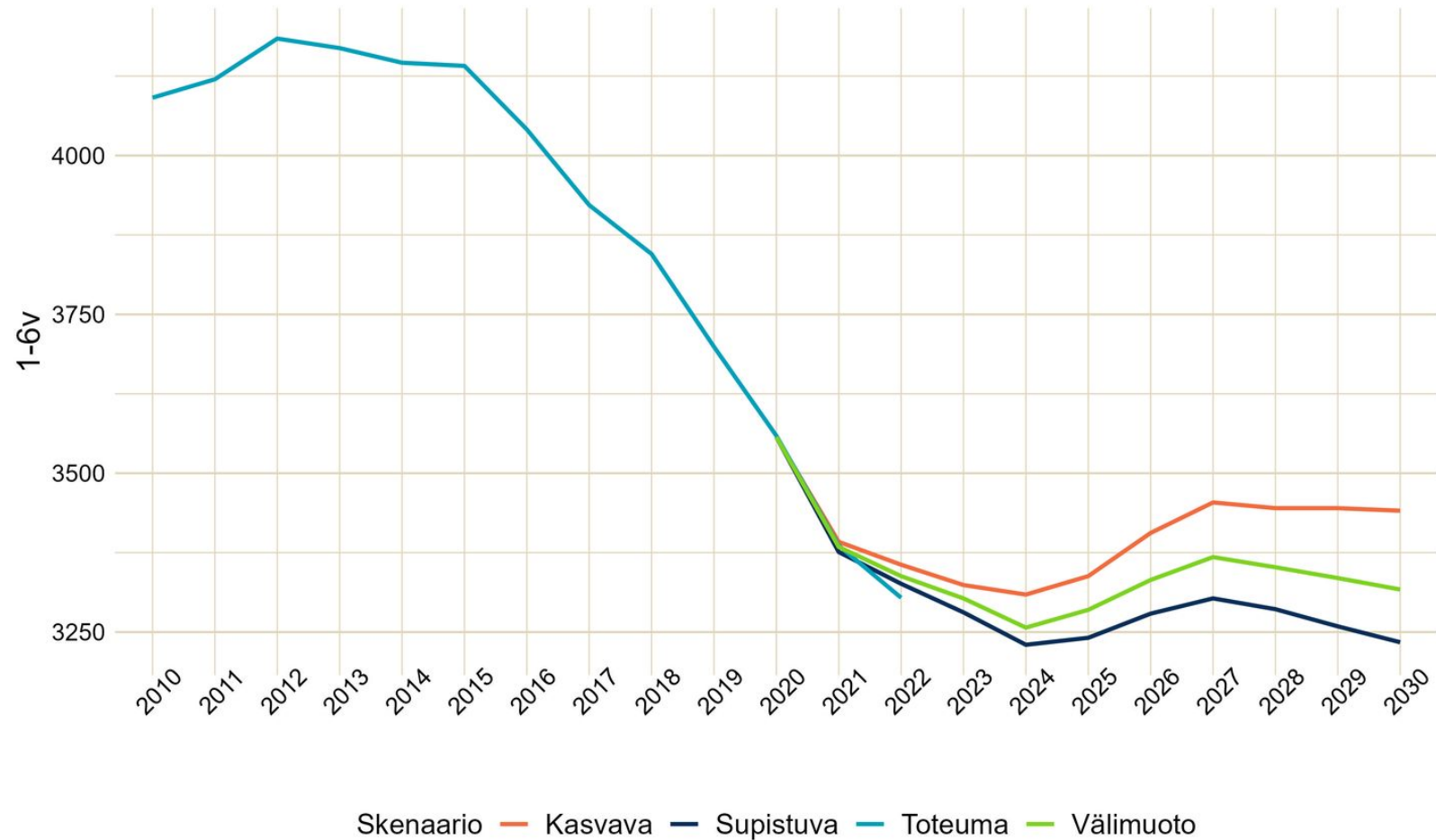

HÄMEENLINNAN
KAUPUNKI

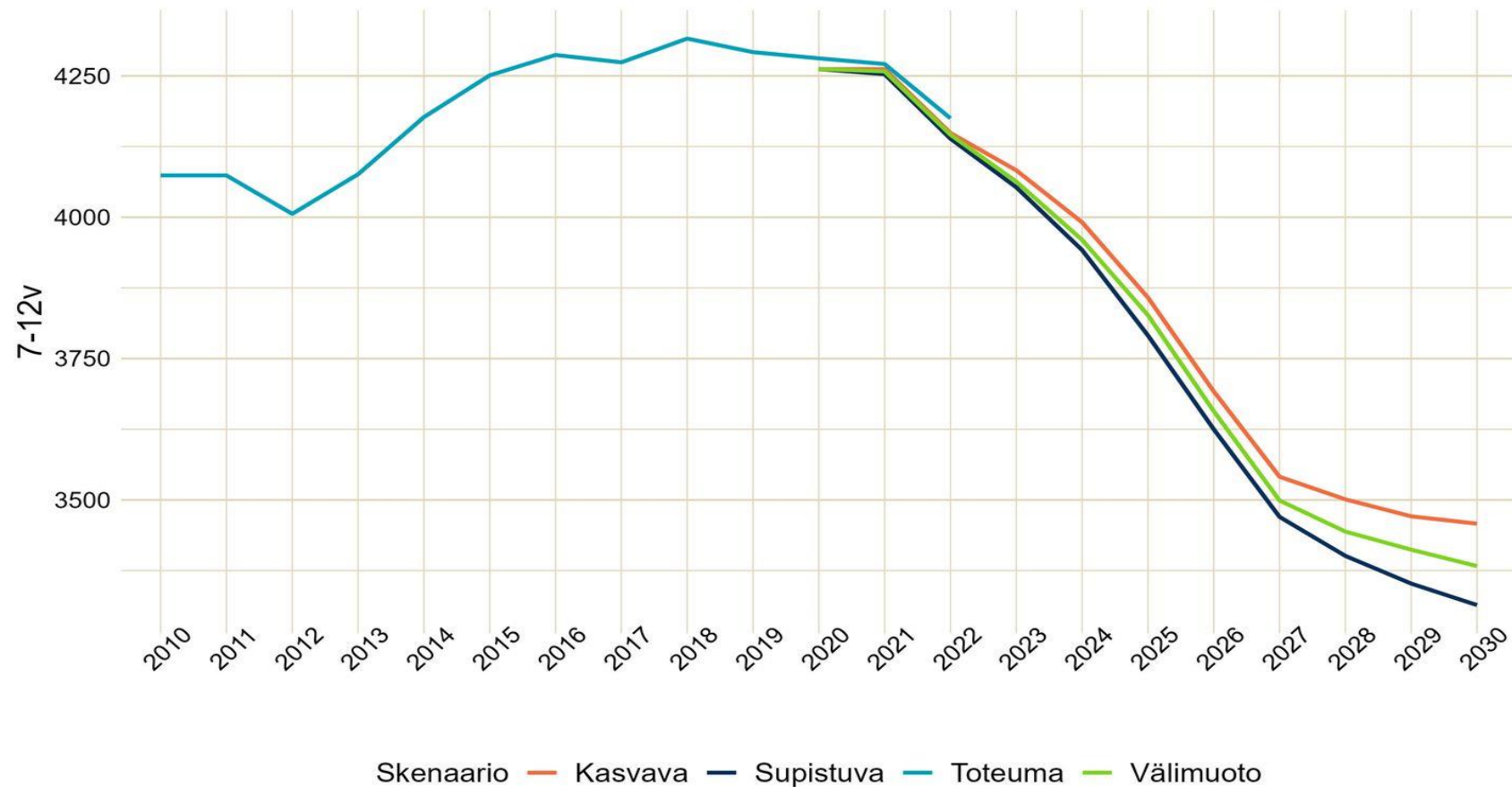
Selvityksen laatimisen ja päätöksenteon aikataulu

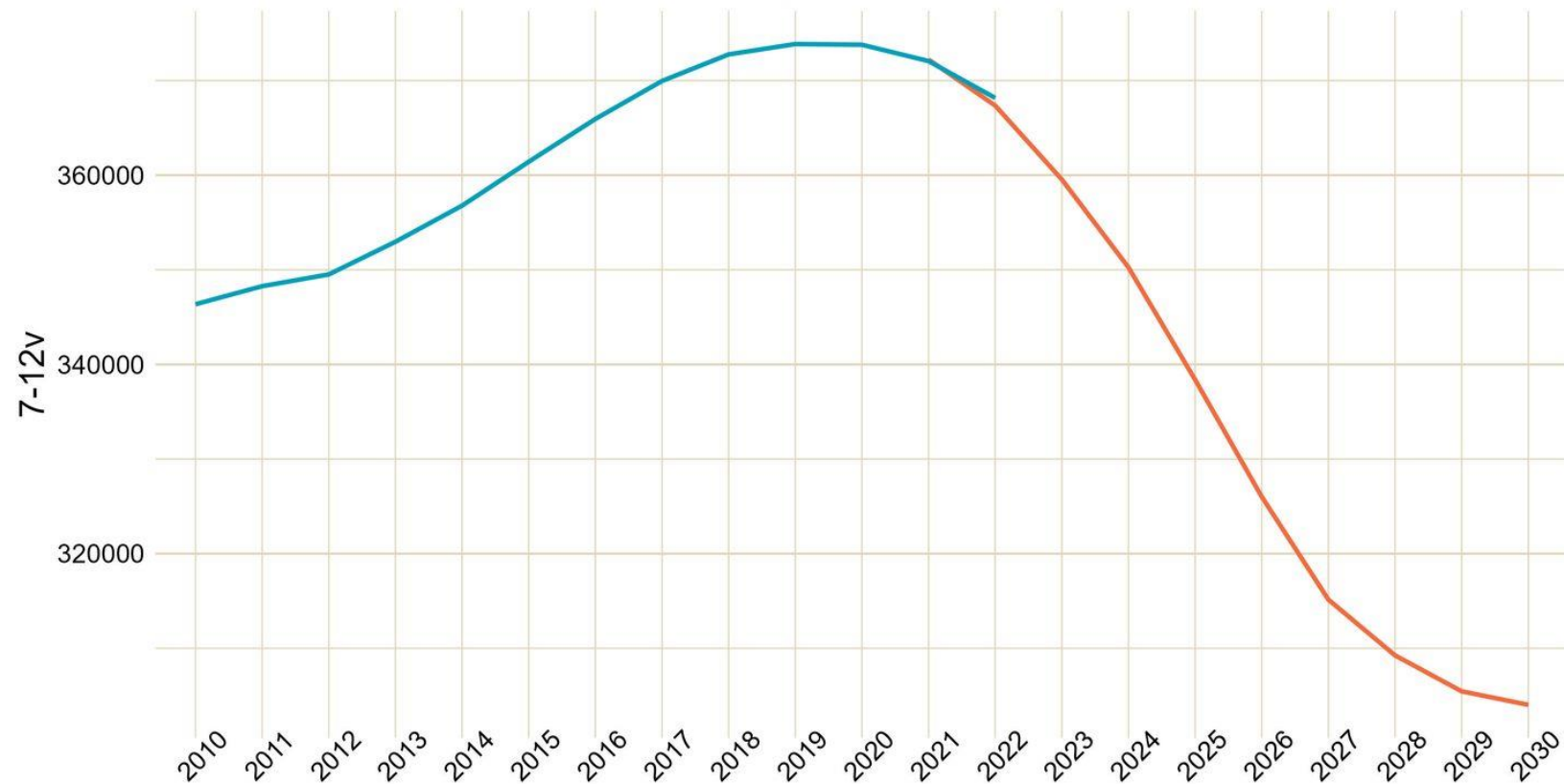
1-6 vuotiaat Hämeenlinnassa 2010-2030

7-12 vuotiaat Hämeenlinnassa 2010-2030

7-12 vuotiaat koko Suomi 2010-2030

Keskeisimmät huomiot kaupungin talouden kannalta

- Koko 2010-luvun jatkunut syntyvyyden aleneminen on kääntänyt opetuksen ja varhaiskasvatuksen palvelutarpeen laskuun. Jotta palvelutarpeen pieneneminen toteutuisi menosäästönä, tulee olla valmiutta sopeuttaa palvelutuotantoa.
- Samaan aikaan valtionosuusrahoitus vähenee ikäluokkien pientyessä, joten menosopeutusta on tehtävä pelkästään pysyäkseen talouden tasapainon näkökulmasta nykytasolla
- Lisäksi nykyinen palveluverkko kaipaa lisäinvestointeja, jotka toteutuessaan nostavat yksikkökustannuksia, kasvattavat velkaa ja lisäävät talouden epätasapainoa entisestään
- Kustannuksista iso osa on kiinteitä, eli on pakko puuttua palveluverkkoon
- Maahanmuutto ei riitä hoitamaan tämän tasoista ongelmaa
- Talouden kannalta johtopäätös on selkeä: palveluverkko pitää sopeuttaa vastamaan palvelutarvetta ja rahoitustasoa. Mikäli palveluverkon ja palveluiden sopeutusta ei tehdä, seuraa siitä vääjäämättä taloudellisia ongelmia.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelujen kehittäminen

- Raskaasta investointiohjelmasta tulee päästä vahvempaan sisällön kehittämiseen. Toimialan palveluverkkoon on panostettu viime vuosina n. 100 milj.€. Samalla se on tarkoittanut sisällön kehittämisen mm. perusopetuksen painotusten, kielipolkujen tai varhaiskasvatus-opetus-hyvinvointi-yhteistyön resurssien niukkuutta. Lasten määrän väheneminen antaa luontevan mahdollisuuden siirtää kehittämisen painopistettä seinistä sisältöön.
- Lasten ja nuorten tuen tarpeet jatkavat kasvuaan. Esitys mahdollistaisi tasavertaisemman henkilöstöressin perusopetuksessa oppilasta kohti kaupungin eri osissa ja tuen osalta resurssin lisäystä sekä opetuksessa että varhaiskasvatuksessa
- Kirjastojen e-palveluissa ollaan siirtymässä valtakunnalliseen e-kirjastoon ja laajempiin omatoimipalveluihin. Omatoimiajan käyttöönotto laajentaa palveluaikaa. Tiloista on tullut keskeinen osa kirjastojen palvelua.

Kaupunginhallituksen asettamat tavoitteet

(27.6.2022 §296)

- Palveluverkko sopeutetaan kysynnän mukaan. Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan alainen palveluverkko suunnitellaan lasten ja nuorten määrän alueellisen ennusteen mukaisesti vastaamaan kunkin alueen tarpeisiin. Oppilasmäärän laskiessa ollaan valmiita luopumaan kouluista.
- Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan alaista palveluverkkoa suunnitellaan kokonaisuutena niin, että eri palveluja voi toimia samassa kiinteistössä, tavoitteena yhteiset tilat ja tehokas tilojen käyttö.
- Alakouluja ja yhtenäiskoulujen alaluokkia koskeva palveluverkkoselvitys toteutetaan vuosien 2022-2023 aikana tavoitteena sopeuttaa palveluverkkoa oppilasmäärän mukaiseksi. Selvityksessä huomioidaan mm. ikäluokkien pieneneminen, kouluverkon merkitys alueen houkuttelevuudelle asuinalueena sekä lasten ja nuorten tuen tarpeiden kasvu

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan asettamat tavoitteet 11.10.2022 §98

- Palveluverkon suunnittelu perustuu ajantasaiseen tietoon ikäluokkien alueellisesta kehityksestä
- Palveluverkko suunnitellaan ennakoidun oppilasmäärän mukaan alueittain huomioiden usean vuosiluokan aikajänne
- Oppilasmäärän laskiessa ollaan valmiita yhdistämään palveluja samoihin kiinteistöihin ja luopumaan kiinteistöistä, tavoitteena tehokas tilojen käyttö
- Suunnittelussa kiinnitetään huomiota tilojen energiataloudellisuuteen, rakentamis-, peruskorjaus-, purku- ja käyttökustannuksiin sekä huomioidaan tonttien jatkojalostamismahdollisuudet
- Palveluverkon suunnittelussa huomioidaan olemassa olevien tilojen sijainti ja kunto eri alueilla
- Palveluverkolla tuetaan kaupungin elinvoiman edistämistä ja väestönkasvua
- Palveluverkon suunnittelua tehdään yhteistyössä kaavoituksen kanssa ja suunnittelussa huomioidaan kaupungin kasvusuunnat
- Palveluverkon suunnittelussa huomioidaan lasten ja nuorten tuen tarpeet, tilat ja tarvittavat resurssit
- Palveluverkossa huomioidaan lapsen ja nuoren polku esiopetuksen kautta perusopetuksen päättämiseen asti sekä siihen kuuluvat siirtymävaiheet
- Koulujen tulisi olla saavutettavissa mahdollisimman monelle kävellen ja pyöräillen ja joukkoliikenneyhteyksien tulisi olla toimivia
- Palveluverkon suunnittelussa huomioidaan yhteisöllisyys ja koulujen monimuotoisuus
- Koulu yhteisöt osallistetaan palveluverkkoselvityksen laatimiseen
- Tavoitteena on varmistaa lasten oikeudet yhdenvertaiseen perusopetukseen sekä tukea lasten oppimista, tervettä kasvua, hyvinvointia, leikkiä ja vapaa-aikaa

Osallisuus

- Lapsivaikutusten arviointi tehtiin kaikissa päiväkodeissa ja kouluissa, joihin alustavassa esityksessä kohdistui lakkautus tai siirto
- Palautekanava verkkosivuilla ja mahdollisuus antaa palautetta sähköpostilla toi 167 palautetta
- Lausuntoja saatiin 18
- Asukastilaisuuksia pidettiin 10
- Henkilöstötilaisuuksia pidettiin 10

Tuloksia on raportoitu pykälissä (selostuksessa tai liitteessä) ja ne on luettavissa kaupungin verkkosivuilla

Lisäksi asiaa on käsitelty lautakunnan, kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston seminaareissa viimeisen 1,5 vuoden aikana

Palveluverkkoa koskevat muutosesitykset

- Alvettulan koulu ja Alvettulan päiväkoti lakkautetaan 1.8.2024
- Tuuloksen päiväkoti siirretään Tuuloksen koululle 1.8.2026
- Ortelan koulu lakkautetaan 1.8.2026
- Luolajan koulu lakkautetaan 1.8.2026
- Tarvasmäen koulu- ja esiopetusyksikkö lakkautetaan ja toiminta siirretään uuteen perustettavaan Solvikin lastentaloon 1.8.2026. Solvikin lastentaloa esitetään investointiohjelmaan vuodelle 2024.
- Rengon kirjasto siirretään Rengon koulun ja päiväkodin yhteyteen 1.1.2025
- Hätilän kirjasto lakkautetaan 1.1.2024

Muut esitykset ja jatkoselvitykset

- Miemalan koulu jatkaa toimintaansa ja asiaan palataan, kun koulukiinteistön peruskorjaus on ajankohtainen (n. vuonna 2028/2029)
- Kaupunginmuseon museokohteiden osalta käynnistetään erillinen selvitys, joka tuodaan päätettäväksi lautakuntaan keväällä 2024
- Kaivokadun päiväkodin Kotirinteen yksikön peruskorjausta esitetään osana talousarviopykälää investointiohjelmaan vuodelle 2025
- Iittalan kylätalon osalta selvitykset jatkuvat eri toimijoiden yhteistyönä
- Siirin päiväkodin tilanteeseen palataan vuonna 2026, koska ulkoinen vuokrasopimus on voimassa kesään 2027

Alvettulan koulu ja Alvettulan päiväkoti lakkautetaan 1.8.2024

- Hauhon alueen lasten määrä on vähentynyt ja tiloja on lasten määrään nähden liikaa, muutos antaa mahdollisuuden luopua Alvettulan koulurakennuksesta ja Alvettulan päiväkodin tilasta
- Alvettulan koulussa on n. 30 oppilasta, edessä siirtyminen kaksiohittajaiseen kouluun 2024
- säästö Sihylle n.170 000€ vuositasolla ja 637 000€ vuosina 2024 – 2027
- Alvettulan päiväkodin tila on heikkokuntoinen ja toiminnallisesti hankala tila päiväkodiksi
- esiopetus on jo nyt ryhmän pienuuden vuoksi järjestetty Hauhon päiväkodissa
- hiljentää Alvettulan kylän elämää
- koulumatka ja matka päiväkotiin pitenee

Tuuloksen päiväkotä siirretään Tuuloksen koululle 1.8.2026

- Tuuloksen alueen lasten määrä vähenee ja tiloja on lasten määrään nähden liikaa, muutos antaa mahdollisuuden luopua Tuuloksen päiväkodin tilasta
- Tuuloksen koulusta, päiväkodista ja liikuntatilasta muodostuu yhtenäinen lapsiperheiden palvelujen kokonaisuus, jossa siirtymät varhaiskasvatuksesta esiopetuksen kautta kouluun ovat helppoja
- säästö Sihylle n. 150 000€ vuositasolla ja vuosina 2026-2027 210 700€
- Tuuloksen päiväkotirakennukselle ei ole tiedossa muuta käyttöä

Ortelan koulu lakkautetaan 1.8.2026

- Itäisen kantakaupungin lasten määrä vähenee ja tiloja on lasten määrään nähden liikaa, muutos antaa mahdollisuuden luopua Ortelan koulun rakennuksista
- Hämeenlinnan yhteiskouluun on matkaa 1,5 km ja koululle valmistuu uusi osa sekä liikuntatila vuonna 2025, koulumatkat pysyvät lyhyinä
- säästö Sihylle on n. 365 000€ vuositasolla ja 510 000€ vuosina 2026-2027, lisäksi vältetään peruskorjaus, jonka kustannusarvio on 3,4 Milj.€
- alue on mahdollista kaavoittaa asumiselle
- kouluverkon monimuotoisuus vähenee

Luolajan koulu lakkautetaan 1.8.2026

- Läntisen kantakaupungin lasten määrä vähenee ja tiloja on lasten määrään nähden liikaa, muutos antaa mahdollisuuden luopua Luolajan koulun rakennuksista
- Nummen yhtenäiskoulun oppilasmäärä on laskenut ja on nyt 891 oppilasta (joista pääkoulussa 858) kun mitoitus on 940:lle, Nummen yhtenäiskoulun oppilasmäärää voidaan laskea muutoksesta huolimatta
- säästö Sihylle on 368 000€ vuositasolla ja 522 000€ vuosina 2026-2027, lisäksi vältetään peruskorjaus, jonka kustannusarvio on 3,6 Milj.€
- välimatkat ovat lyhyitä: Luolajasta Nummen yhtenäiskoululle on 2,5km ja Jukolan koululle 2 km
- läntisellä alueella on kaavahankkeita, mutta alueiden mahdollinen rakentuminen menee 2030-2040-luvulle, jolloin ikäluokkien pienentyminen näkyy myös yläkouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa
- kouluverkon monimuotoisuus vähenee

Tarvasmäen koulu- ja esiopetusyksikkö lakkautetaan ja toiminta siirretään uuteen perustettavaan Solvikin lastentaloon 1.8.2026

- Kirkonkulman koulun vieressä olevasta ns.asuinrakennuksesta on jouduttu luopumaan ja siellä toimineet opetusryhmät on siirretty päärakennukseen. Tämän seurauksena Kirkonkulman koululla ei riitä tilat Tarvasmäen yksikössä toimiville ryhmille
- Koska Tarvasmäen yksikön rakennus tarvitsee peruskorjausta lähivuosina, esitys on että Solvikin päiväkotihanketta laajennetaan ja sinne sijoitetaan myös 1-2 luokkien opetusta, jolloin saadaan yhtenäinen kokonaisuus varhaiskasvatukselle sekä esi- ja alkuopetukselle
- Uutta Solvikin lastentaloa esitetään investointiohjelmaan vuodelle 2024
- Lastentalon vuoksi kustannusarvio on noussut 2 milj. eurolla, Solvikin päiväkotia olisi esitetty 4 milj. euron investointina
- Nettolisäys Sihin vuokratukustannuksissa vuodesta 2027 alkaen on 62 000€/vuosi

Rengon kirjasto siirretään Rengon koulun ja päiväkodin yhteyteen 1.1.2025

- Rengon alueen lasten määrä on vähentynyt ja koululla on vapautunut tilaa, muutos antaa mahdollisuuden luopua Rengon kirjaston nykyisestä tilasta
- Rengon koulun ja päiväkodin yhteyteen muodostuu sivistyspalvelujen kokonaisuus, joka tukee erityisesti lasten lukutaidon edistämistä
- Säästöä Sihylle tulee n. 38 000€ vuositasolla ja 116 000€ vuosina 2025-2027. Kaupungille säästöä ei tule ellei tilaa saada vuokrattua edelleen.
- Ikäihmisten on palautteiden mukaan hankalampi päästä käyttämään kirjastoa, jos se sijaitsee koulun yhteydessä

Miemalan koulu jatkaa toimintaansa ja asiaan palataan, kun kiinteistön peruskorjaus on ajankohtainen

- Keskisen kantakaupungin lasten määrä vähenee ja se antaisi mahdollisuuden luopua Miemalan koulun kiinteistöstä
- Miemalan alueella on käynnistetty asuinalueen kaavoitus ja lisäksi Hämeensaaren alue etenee, joten esitys on, että jäädään seuraamaan kaavahankkeiden ja asuinrakentumisen etenemistä ja sitä kautta mahdollisesti kasvavaa oppilasmäärää keskisessä kantakaupungissa
- Miemalan koulun kiinteistö ei tarvitse peruskorjausta ennen vuotta 2029
- Koulun lakkauttamisen takia noin puolet koulun oppilaista siirtyisi koulukuljetukseen, Miemalan koululta Seminaarin koululle on n. 5,8 km

Muut kohteet

- Hätilän kirjasto lakkautetaan 1.1.2024.
  - Kirjaston toiminta on päätynyt jo vuonna 2017, mutta sitä ei ole virallisesti lakkautettu. Palvelua jatketaan kirjastoautolla ja etäisyys pääkirjastolle on vain 2 km
- Kaupunginmuseon museokohteiden osalta käynnistetään erillinen selvitys, joka tuodaan päätettäväksi lautakuntaan keväällä 2024
  - Selvitystä vetää kulttuuripäällikkö ja siinä selvitetään mm. eri sijaintivaihtoehtoja ja muutostöiden kustannuksia
- Iittalan kylätalon osalta selvitykset jatkuvat eri toimijoiden yhteistyönä
  - Selvityksiä jatketaan mm. kiinteistön kunnosta
- Kaivokadun päiväkodin Kotirinteen yksikön peruskorjausta esitetään osana talousarviopykälää investointiohjelmaan vuodelle 2025
- Siirin päiväkodin tilanteeseen palataan vuonna 2026, koska ulkoinen vuokrasopimus on voimassa kesään 2027

Tilakustannuksista tulevat säästöt Sihylle

(sisäiset vuokrat, siivous, palvelukeittömaksut, käyttäjäpalvelut)

	2024	2025	2026	2027	2024-2027	
Alvettulan koulu	51 900	123 800	125 100	126 500	427 300	
Alvettulan päiväkoti	24 900	60 400	61 600	62 800	209 700	
Ortelan koulu			141 000	369 100	510 100	
Luolajan koulu			154 000	368 200	522 200	
Tuuloksen päiväkoti			61 600	149 100	210 700	
Tarvasmäen esiopetus ja alkuluokat				217 200		
Uuden Solvikin lastentalon po-vuokra*				-280 000	-62 800	nettolisäys
Rengon kirjasto		38 100	38 900	39 700	116 700	
Säästöt yhteensä	76 800	222 300	582 200	1 052 600	1 933 900	

Vaikutukset investointiohjelmaan

Palveluverkkoesityksen vaikutus investointeihin	2024	2025	2026	2027	kustannusarvijos Miemalasta oluovutaan	
	Ortelan koulun peruskorjaus, säästö		1 000 000	2 400 000		3 400 000
Luolajan koulun peruskorjaus, säästö		765 000		2 850 000	3 615 000	
Miemalan koulu						3 900 000
Solvikin lastentalo, lisäys päiväkotiin	-150 000	-1 150 000	-700 000		-2 000 000	
Yhteensä					5 015 000	8 915 000